

Behandelingsvoorstel voor de commissies BEM, IME, REG, WEM en ZCW

Onderwerp: Zelf-evaluatie statencommissies en haar voorzitters

Cie-datum : 24 november 2005

Cie-nummer: 2005IME97

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op:
eerdere behandeling in cie:
in PS: ja

inspraak:
op:
op: 27 juni 2005

Behandelend ambtenaar: Graafhuis
Portefeuillehouder: Staal

toestel: 2770

Inleiding

Op 27 juni jl. hebben de Staten zich uitgesproken over de resultaten van de gehouden evaluatie van twee jaar dualisme in de provincie Utrecht. Eén van de genomen besluiten betreft het houden van een zelf-evaluatie van de statencommissies, gelijktijdig met een evaluatie van de commissievoorzitters.

In het fractievoorzittersconvent van 27 juni jl. is besloten dat de voorzitter van uw Staten en de griffier een voorstel terzake voorbereiden, dat u in het onderstaande aantreft.

Het is nu primair aan u om tot een zelf-evaluatie te komen van het functioneren van uw commissie en van uw voorzitter, waarvoor een profiel is opgenomen in het voorstel. Ter ondersteuning van deze evaluatie is naast dit voorstel een vragenlijst opgenomen, waarvan het de bedoeling is dat deze in alle commissies consequent wordt gehanteerd. Deze vragen zijn ontleend aan het rapport Berenschot. Het is daarom wenselijk het rapport daarop na te slaan.

De resultaten van bespreking in de commissies worden geanalyseerd door de griffie en aangeboden aan het presidium en fractievoorzittersconvent. De uitkomsten kunnen aanleiding zijn tot het doen van aanvullende aanbevelingen voor versterking van het functioneren van de statencommissies en haar voorzitters, de wijze van facilitering door de griffie, dan wel door externe ondersteuning voor bijvoorbeeld het versterken van vergadertechnieken etc.

Gezien de inhoud van het voorstel zal de betreffende commissievergadering voor dit agendapunt worden voorgezeten door één van de fractievoorzitters, waardoor de commissievoorzitter zich niet gehinderd weet door een dubbele rol.

Dit behandelingsvoorstel is besproken in het fractievoorzittersconvent en het presidium.

Vervolg inleiding op pagina 2: nee

Wordt geagendeerd:

Voor het houden van een zelf-evaluatie van de commissies en haar voorzitters, het trekken van conclusies uit de evaluatie en het formuleren van aanbevelingen gericht op versterking van de rol en het functioneren van de statencommissies.

Toelichting:

Zoals reeds aangegeven beperkt dit voorstel zich tot een zelf-evaluatie van de commissies en haar voorzitters. In de toelichting worden dus uitsluitend die elementen uit het rapport Berenschot betrokken, die daarvoor relevant zijn.

Bevindingen uit de gehouden enquête:

Op pagina 3 van het rapport (het blauwe gedeelte) is een samenvatting weergegeven van het functioneren van de statencommissies en haar voorzitters. De uitkomsten van de resultaten van de enquête met betrekking tot de vergaderorde en het verloop van de commissievergaderingen treft u aan op de pagina's 52 t/m 58 van het rapport. Korthedshalve wordt naar deze pagina's verwezen.

Relevante items voor de commissievergaderingen voorzien van een handreiking voor behandeling:

1. Agendasetting:

- voorbereiding agenda
- omvang agenda
- prioritering agendapunten
- politieke relevantie van agendering
- doel agendering: te bespreken/ ter kennisneming
- beslisrijpheid van de stukken
- kwaliteit en leesbaarheid van de stukken
- inzicht in keuzemogelijkheden GS
- onderlinge afstemming tussen commissies
- presentaties (aantal en duur)
- insprekers

Ter toelichting zij het volgende opgemerkt: Als uitvloeisel van het dualisme is direct nadrukkelijke actie ondernomen om de agendasetting van de statencommissievergaderingen en de statenvergaderingen te verbeteren. Structuur is inmiddels gegeven aan de periodieke overleggen tussen de commissie-voorzitters en de betrokken leden van GS. Leidraad voor de agendasetting is de vastgestelde jaarschijf 2005 van het Statenwerkplan 2004-2007. Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisering van de plannings van GS en PS gezamenlijk. In dit overzicht – dat uiteraard continu geactualiseerd wordt – wordt de jaarschijf van het Statenwerkplan opgenomen, de in de commissievergaderingen en de statenvergaderingen gedane toezeggingen door GS en de concrete uitvoering van aangenomen statenmoties. Kortsluiting tussen GS en PS is voor wat betreft de plannings versterkt door het besluit van de staten van 27 juni jl. in het vervolg ook de secretaris/algemeen directeur uit te nodigen voor het Presidium.

2. Het debat in de commissievergadering:

- weinig onderlinge discussies
- veelvuldig vraag en antwoordspel tussen PS en GS
- veel details, weinig debat op hoofdlijnen
- onvoldoende consultatie vooraf van behandelend ambtenaren
- te lange vergaderingen

Ter toelichting zij opgemerkt dat de in de weergegeven appreciatie door u van de commissievergaderingen een voedingsbodem aanwezig is tot het aanbrengen van verbeteringen. Blijkens de enquête is herkenning van genoemde punten bij u immers groot. Het gaat hier in essentie om houding en vergaderdiscipline.

3. Rol en positie van de commissies:

- aantal en omvang commissies
- verdeling van onderwerpen over de commissies
- onafhankelijkheid ten opzichte van GS
- voorbereiding statendeбат: kruid droog houden of stelling nemen
- debat hoort thuis in PS en niet in de commissies
- herhaling commissiestandpunt in statendeбат

Ter toelichting dient het volgende. Een discussiepunt is in de praktijk in hoeverre de statencommissie het voorportaal is van behandeling van de statenvergadering. Dient de commissievergadering zich te beperken tot het geven van nadere inhoudelijke informatie door GS en de gemaakte afwegingen en het uitwisselen van onderlinge standpunten? Dient het politieke debat uitsluitend plaats te vinden in de Staten? Het is bijvoorbeeld denkbaar dat onderwerpen rechtstreeks voor de Staten worden geagendeerd. Om welk type onderwerpen gaat het dan? Welke criteria zijn daarvoor relevant?

4. Kwaliteiten voorzitters van statencommissies (i.c. profiel):

Taken van de commissievoorzitter

Voor de vergadering:

- bespreekt de agenda met de (adjunct-)griffier
- beoordeelt of de ter bespreking en t.k.n.- stukken terecht als zodanig zijn aangeduid
- beoordeelt of de vergaderstukken leesbaar zijn en een goede samenvatting bevatten
- beoordeelt of de vraagstelling aan de leden van de commissie van de te bespreken stukken helder is
- beziet of de belangrijkste onderwerpen vooraan op de agenda staan
- heeft zonodig informeel vooroverleg met bepaalde personen om te kunnen beoordelen uit welke hoek de wind waait

Tijdens de vergadering:

- maakt als voorzitter een inschatting van de tijd die elk agendapunt vergt en bewaakt dat
- pauzeert na maximaal anderhalf uur
- stelt de commissie voor geen politiek debat te voeren als het onderwerp nog in de Staten aan de orde komt
- geeft de bespreking van een agendapunt toegevoegde waarde door het geven van tussentijdse samenvattingen, het voorleggen van nieuwe vragen, dan wel het trekken van tussentijdse conclusies
- zorgt ter afronding van de bespreking van een agendapunt voor een samenvatting en conclusie voor het verdere proces
- zorgt er voor dat de commissie zich eigenaar van de agenda blijft voelen

Profiel van de voorzitter:

- bepaalt de agenda in overleg met de griffie
- geeft resultaat gericht leiding aan de vergadering
- geeft tussentijds samenvattingen en legt nieuwe vraagstellingen of conclusies voor
- rondt elk onderwerp af met conclusies en toetst deze aan de commissie
- houdt toezicht op de uitvoering van besluiten
- heeft politiek gevoel voor hoofd- en bijzaken
- heeft gevoel voor het proces, maar is tegelijk besluitvaardig
- is onafhankelijk, durft ook politieke verwanten tegen te spreken
- weet de commissie het gevoel te geven eigenaar van de agenda te zijn

Ter toelichting wordt het volgende opgemerkt.

Het belang van de commissievoorzitters is aanmerkelijk sinds de invoering van het dualisme en de daarmee gepaard gaande scheiding van verantwoordelijkheden. Het gaat immers om de strategische sturing van het gehele proces van voorbereiding tot besluitvorming. In de samenvatting van het rapport (pagina 3) is opgetekend dat de waardering voor de verschillende voorzitters sterk uiteen loopt. Een item dat ook in de groepsgesprekken naar voren kwam en leidde tot de formulering van een aantal kernkwaliteiten. Deze zijn in meer uitgebreide vorm in het bovenstaande verwoord. In het rapport wordt geconstateerd dat de commissievoorzitters met name op hun "politieke kleur" zijn geselecteerd en niet direct op de noodzakelijke vaardigheden. In het integrale statenvoorstel waarmee uw Staten op 27 juni jl. unaniem instemden is dit punt als volgt geformuleerd: "het toetsen van de voorzitters van de statencommissies aan een nader op te stellen profiel, met ondermeer als doel niet alleen de verdeling over de politieke partijen maatstaf te doen zijn bij benoeming, vindt eens per twee jaar plaats".

Gezien het belang van de functie van statencommissievoorzitter is het verstandig deze toets op dit moment niet uit de weg te gaan, maar daarmee helder en zorgvuldig om te gaan.

Opvallend is overigens te moeten vaststellen dat zowel in de groepsgesprekken als in het rapport wordt geconstateerd, dat volgens 90 % van de statenleden elkaar - en dus ook de voorzitter - zelden of nooit op hun functioneren aanspreken. Dat hier sprake is van een leerpunt laat zich raden.

Resumerend wordt voorgesteld aan de hand van de vorenstaande handvatten, ontleend aan het rapport, de groepsgesprekken en de enquête, alsmede de bijgevoegde vragen de zelf-evaluatie te houden.

Vragen ten behoeve van de zelf-evaluatie van de statencommissies en de commissievoorzitters.

(De vragen zijn geheel ontleend aan het rapport van Berenschot).

Deze vraagstelling is bedoeld om eenzelfde wijze van evaluatie in alle statencommissies te bewerkstelligen, waardoor ook een eenduidige rapportage uit het geheel kan worden samengesteld.

Deze rapportage is dan ook bedoeld als leidraad voor bespreking in de statencommissies.

Zelfevaluatie-Statencommissie:

Vorbereiding en agenda:

1. De vergaderingen van de commissies zijn doorgaans goed voorbereid en georganiseerd?
2. Vergaderstukken voor de commissie worden tijdig en goed aangeleverd?
3. De commissieagenda is vaak te vol: er staan te veel onderwerpen op?
4. De volgorde/ prioritering van de commissieagenda behoeft verbetering?
5. Er worden te vaak vragen in de commissie gesteld die ook ambtelijk afgedaan kunnen worden?

Vergaderproces:

6. In de commissie hebben de commissieleden de neiging op de stoel van GS te gaan zitten?
7. Het debat in de commissievergaderingen is levendig?
8. De discussie wordt hoofdzakelijk op hoofdlijnen gevoerd?
9. De inhoudelijke diepgang van de discussie is goed?
10. De commissie is tevreden over de wijze waarop de statencommissies de besluitvorming in PS voorbereiden?

Kwaliteitsaspecten:

11. Er staan te vaak onderwerpen op de agenda die politiek onvoldoende relevant zijn?
12. Het is niet altijd duidelijk met welk doel een stuk ter agenda komt?
13. De beslisrijpheid van de commissiestukken laat nog vaak te wensen over?
14. De kwaliteit en leesbaarheid van commissiestukken is voldoende?

Algemeen:

15. De statencommissies bereiden het debat van PS voor: onderling politiek debat hoort daarom in de commissie niet thuis, maar is een zaak van de Staten?
16. In de praktijk worden standpunten die in de statencommissies zijn uitgewisseld, in de statenvergadering herhaald?
17. Stelling: Commissieleden spreken elkaar, en dus ook de voorzitter, aan op hun functioneren!

Evaluatie van de voorzitters van de commissies:

18. De voorzitter handelt de agenda resultaatgericht en binnen de gestelde tijd af? Eens of oneens?
19. De voorzitter heeft toegevoegde waarde omdat hij/zij tussentijds goede samenvattingen geeft en nieuwe vragen of conclusies aan de commissie voorlegt? Eens of oneens?
20. De voorzitter is onafhankelijk? Eens of oneens?
21. De voorzitter heeft een goed gevoel voor het vergaderproces, maar is tegelijk zeer besluitvaardig? Eens of oneens?